

Mötesbok: Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott (2024-10-03)

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Datum: 2024-10-03

Plats:

Kommentar:

Dagordning

Beslutsärenden

30/24 Tid för justering	3
31/24 Informationer 2024-10-03	4
32/24 Nämndsdialog om jämställdhetsstrategin	5
33/24 Jämställdhetsutskottets sammanträdestider 2025	6
34/24 JUSK medfinansiering av kampanj inom En vecka fri från våld	7
35/24 JUSK yttrande på motion 20/2023: Äldreomsorgen behöver fler medarbetare	8
36/24 JUSK yttrande på taxor och avgifter äldrenämnden 2025	24

Tjänsteskrivelse

2024-09-25

Kommunfullmäktiges
jämfällldhetsutskott

Diariernr: KS-2024/00771

Tid för justering

Förslag till beslut

Jämställldhetsutskottet beslutar

Att protokollet justeras senast den 10 oktober 2024.

Ärendebeskrivning

Utskottet har att besluta om tid för justering av protokollet.

Beslutsunderlag

-

Beredningsansvariga

-

Beslutet ska skickas till

-

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2024-09-25

Kommunfullmäktiges
jämsälldhetsutskott

Diariernr: KS-2024/00861

Informationer 2024-10-03

Förslag till beslut

Jämsälldhetsutskottet beslutar

att till protokollet notera att utskottet tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet ges information om aktuellt inom jämsälldhetsområdet.

Beslutsunderlag

-

Beredningsansvariga

-

Beslutet ska skickas till

-

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2024-09-25

Kommunfullmäktiges
jämställdhetsutskott

Diariennr: KS-2024/00858

Nämndsdialog om jämställdhetsstrategin

Förslag till beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

att dialog har ägt rum med nämnderna om jämställdhetsstrategin.

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet förs dialog med byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, personalnämnden och tekniska nämnden.

Dialogsamtalet genomförs med anledning av den beslutade aktualiseringen av Strategi för jämställdhet.

Dialogen utgår från följande punkter:

- Hur fungerar nuvarande strategi som stöd för nämndens jämställdhetsarbete?
- Vilket behov av stöd ser nämnden framåt för sitt jämställdhetsarbete?
- Vilka centrala jämställdhetsfrågor ser nämnden som särskilt av vikt att arbeta med framåt?

Beslutsunderlag

-

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2024-09-04

Kommunfullmäktiges
jämställdhetsutskott

Diariennr: KS-2024/00731

Sammanträdestider 2025

Förslag till beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att fastställa följande sammanträdestider för 2025:

16 januari
13 februari
20 mars
10 april
15 maj
5 juni
4 september
2 oktober
13 november
11 december

Klockan 9:00 – 12:00

Ärendebeskrivning

Förslag till sammanträdestider för 2025 har upprättats.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson
Annika Dalén
Linda Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Kommunikation
Sara Nordström

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2024-09-25

Kommunfullmäktiges
jämsällhdetsutskott

Diariennr: KS-2024/00857

Finansiering av kampanj En vecka fri från våld UmeBrå

Förslag till beslut

Jämsällhdetsutskottet beslutar att medfinansiera kampanjen *En relation fri från våld* med 23 000 kronor.

Ärendebeskrivning

År 2024 infaller En vecka fri från våld vecka 47. Den årligen återkommande veckan är ett initiativ skapat av Unizon och MÄN och stöds av Jämsällhdetsmyndigheten, Sveriges kommuner och Regioner samt länsstyrelserna. En vecka fri från våld uppmärksammas i Sverige i samband med internationella dagen mot våld mot kvinnor den 25:e november.

De två senaste åren har flera aktörer samverkat för att sprida och genomföra insatser för att uppnå ett jämsällt Västerbotten fritt från våld. Till exempel har kampanjer, föreläsningar och andra insatser genomförts runt om i länet. Kalendarier för aktiviteter samordnas av Länsstyrelsen.

Jämsällhdetsutskottet har fått möjligheten att i samverkan med UmeBrå genomföra en kampanj med budskapet *En relation fri från våld* på lokalbussar i Umeå under tre veckors tid i samband med veckan.

Kostnaden för kampanjen inklusive tryck och montering är totalt 56 000 kronor där utskottet föreslås gå in med hälften av finansieringen.

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämsällhdet
Linda Gustafsson, jämsällhdetsstrateg

Förnamn, Efternamn
Befattning

Annika Dalén
Utvecklingsstrateg
jämsällhdet

Tjänsteskrivelse

2024-09-25

Kommunfullmäktiges
jämförhetsutskott

Diarienum: KS-2023/00919

Motion 20/2023: Äldreomsorgen behöver fler medarbetare; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Jämförhetsutskottet beslutar att föreslå kommunfullmäktige

Att bevilja motionens första och andra att-sats
samt

Att avslå motionens tredje att-sats

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna föreslår i motion 20/2023 kommunfullmäktige:

- Att kommunfullmäktige beslutar att genomföra en pilotverksamhet i samarbete med Ung Omsorg förslagsvis på tre äldreboenden.
- Att pilotverksamheten utvärderas efter ett år och därefter om resultaten är goda ska det vidareutvecklas och genomföras på fler boenden.
- Att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och För och grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra informationsinsatser till elever i årskurs sex om vård och omsorgsprogrammet samt dess möjligheter.

Syftet med förslaget är att tidigt skapa intresse för vårddyrket och bidra till att fler väljer vård- och omsorgsprogrammet redan på gymnasiet och därigenom motverka utmaningen med kompetensförsörjning som äldreomsorgen står inför.

Äldrenämnden samt skolnämnderna har yttrat sig på motionen.

Äldrenämnden är i grunden positiv till Ung Omsorgs koncept och föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionens två första att-satser under förutsättning att medel tillskjuts i budget alternativt att statsbidrag beviljas. Skolnämnderna föreslår kommunfullmäktige att avslå motionens tredje att-sats. De går i sina yttranden igenom de insatser som görs idag inom ramen för Modern arbetslivsorientering (MOA) där vård- och omsorgsyrkena ingår, och framhåller att arbetsförmedlingens prognoser visar på ett stort behov av framtida arbetskraft inom många olika yrkesområden och att det därför inte är motiverat att ensidigt informera om vård- och omsorgsutbildningar.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2023/00919

Jämställdhetsutskottets yttrande

SKR lyfter i sin rapport *Välfärdens kompetensförsörjning (2022)* att de ökade behoven av anställda är störst inom äldreomsorgen på grund av demografin med en åldrande befolkning. En av de nio strategier som SKR tagit fram för att möta kompetensutmaningen är att minska behovet av fler anställda genom att öka heltidsarbetet, öka jämställdheten och förlänga arbetslivet. Man lyfter i rapporten att rekryteringarna till äldreomsorgen, även behovet av att rekrytera vikarier, påverkas av att sektorn är kraftigt kvinnodominerad och att föräldraledighetsuttaget sker ojämnt idag. I Umeå kommun är 70% av de anställda inom äldreomsorgens verksamheter kvinnor. Det är betydligt vanligare att kvinnor arbetar deltid än män, och det i kombination med att kvinnor tar ut merparten av föräldrapenningdagarna och tillfällig föräldrapenning (VAB). Det finns ett starkt samband mellan fördelningen av föräldraledighet, fördelningen av VAB och obetalt hemarbete. Den ojämnt fördelningen av det obetalda hemarbetet, särskilt ansvaret för barn, är avgörande för kvinnors situation.

2021 motsvarade de föräldralediga 28 400 årsarbetare i kommuner och 14 100 i regionerna. Eftersom kommuner och regioner har en stor andel anställda som är kvinnor påverkas de i högre grad av att föräldraledigheten inte tas ut jämnt. Om kvinnor och män i kommuner och regioner skulle vara föräldralediga i lika stor utsträckning skulle 9 500 färre årsarbetare behöver ersättas, varav 6 400 i kommuner och 3 100 i regioner.

I avtalsrörelsen 2024 undertecknade SKR och Sobona en avsiktsförklaring med de fackliga organisationerna om kompetensförsörjning av välfärden med fokus på att kommuner, regioner och kommunala företag kan fortsätta attrahera, behålla och utveckla anställda med rätt kompetens, och man lägger vikt vid att utöver att rekrytera fler behöver aktörerna ta tillvara och utveckla de befintliga medarbetarnas hela kapacitet och kompetens, förändra arbetssätt samt skapa god arbetsmiljö för medarbetarna.

Jämställdhetsutskottet instämmer med motionärens bedömning att ett större antal ungdomar än idag väljer att arbeta inom äldreomsorgen är en viktig pusselbit för framtida kompetensförsörjning. För att främja intresset för äldreomsorgen kan en satsning som Ung Omsorg vara en möjlighet. Samtidigt vill utskottet lyfta behovet av att arbetsgivare också, som SKR framhåller, lägger än större fokus på att behålla medarbetare och jobba med omställning. Arbetsvillkoren inom äldreomsorgen behöver vara sådana att såväl de som anställs som de som redan idag arbetar inom sektorn vill och orkar stanna kvar under ett helt arbetsliv och att

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2023/00919

kommunen inte förlorar den ovärderliga kompetensen och erfarenheten som finns i verksamheterna.

Vad gäller motionens tredje att-sats instämmer jämställdhetsutskottet i skolnämndernas bedömning att det inte är rimligt att särbehandla ett specifikt yrkesval inom ramen för arbetslivsorienteringen.

Beslutsunderlag

Motion 20/2023

För- och grundskolenämndens yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

Äldrenämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till

Motionären

Förnamn, Efternamn

Befattning

Annika Dalén

Utvecklingsstrateg

jämställdhet

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

§ 49

Diarienum: SK-2023/00579

Yttrande över motion (KD) 20/2023 - Äldreomsorgen behöver fler medarbetare

Beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att, utifrån nedanstående yttrande, föreslå kommunfullmäktige att avslå tredje attsatsen i motion 20/2023 *Äldreomsorgen behöver fler medarbetare*.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden väljer att inte yttra sig över första och andra attsatsen i motionen.

Protokollsanteckning

Maja Westling Palmberg (C) och Anders Norqvist (L) – se propositionsordningen.

Ärendebeskrivning

En motion har inkommit från Veronica Kerr, Kristdemokraterna att kommunfullmäktige ska uppdraga till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden att genomföra informationsinsatser om vård- och omsorgsprogrammet utbildning till elever i grundskolans årskurs sex.

Kerr lyfter i motionen fram den stora utmaning äldreomsorgen har att kunna rekrytera personal och att intresset för att gå vårdutbildningar och arbeta inom äldreomsorgen behöver väckas tidigare. Två exempel på lyckade satsningar som lyfts fram i motionen är *Ung omsorg* och *Hälsoagenterna*. Hälsoagenterna arbetar med information om vårddyrket till sjätteklassare.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden Umeå kommun väljer att yttra sig över förslaget från Kristdemokraterna som är relevant för vår

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

verksamhet; Att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och för- och grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra informationsinsatser till elever i årskurs sex om vård och omsorgsprogrammet samt dess möjligheter.

Skollagen anger att praktisk arbetslivsorientering ska genomföras för alla elever från årskurs 8 för att ge eleverna kunskaper om arbetslivet inför framtiden. *Lag (2018:105)*. I Umeå kommun finns en gemensam utarbetad modell med syfte att utveckla elevers karriärlärande och stärka deras kompetens att göra väl underbyggda och medvetna val i det livslånga lärandet.

Grundskolans elever i årskurs 8 och 9 får, förutom SYV-information, även möjlighet att få fördjupad information om vård- och omsorgsutbildningar och andra yrkesutbildningar vid dessa tillfällen:

- Vecka 39 genomförs bland annat **MOA-mässan (modern arbetslivsorientering)** där elever i årskurs 8 och 9 ges möjlighet att stifta bekantskap med bland annat vårdyrken. De olika aktiviteterna som ingår i MOA-mässan ska ge eleverna motivation för vidare studier och framtida yrkesval.
- Vecka 42 genomförs en **vård- och omsorgscollegevecka** på Dragonskolan där bland annat SYV (studie- och yrkesvägledare) från grundskolan ges fördjupad information om vårdyrken och de behov som finns. Vårdcollege arrangerar denna vecka i samarbete med gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens vård- och omsorgsprogram, kommunen och region Västerbotten. Verksamhetsambassadörer från olika vårdområden deltar, inspirerar och informerar.
- Vecka 47 besöker elever i årskurs 9 olika gymnasieprogram inför gymnasievalet och från vecka 48 erbjuds dessa elever att under en eller flera dagar besöka gymnasieprogram som är intressanta, **PRASO**.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

- **Informationskvällar** och **öppet hus** för grundskolans elever och deras vårdnadshavare genomförs vid de olika gymnasieprogrammen vid flera tillfällen inför skolval.
- Vecka 9 erbjuds elever i årskurs 8 skolbesök på gymnasieprogram för att vara mer förberedd inför skolvalet i årskurs 9.

Det finns idag ett stort intresse från olika branscher att få använda skolans arena för att informera och uppmuntra elever att söka utbildningar som leder fram till arbete inom de områden som respektive bransch företräder. Arbetsförmedlingen tar varje år fram prognoser rörande den svenska arbetsmarknaden. I prognosen finns många yrken som visar på framtida brist på arbetskraft, där det krävs antingen kort eller lång utbildning.

I dagsläget är det inte möjligt att gymnasieskolor eller vuxenutbildning ska besöka grundskolans elever i årskurs sex för att presentera vård- och omsorgsutbildningar.

Grundskolans nationella timplan och kursplaner ger inte heller utrymme för detta utöver de aktiviteter som finns i nuvarande MOA-plan, att ytterligare tillföra arbetslivsinformation i årskurs 6 enligt det förslag som beskrivs i motionen.

Nämnden vill framhålla risken, att ensidigt informera om vård- och omsorgsutbildningar, hur stora behoven än är, det är kompetensbrist även inom andra yrkesområden.

Beslutsunderlag

Bilaga: Motion - Äldreomsorgen behöver fler medarbetare

Beredningsansvariga

Cathrin Backman Löfgren, utbildningsstrateg

Patrik Henriksson, rektor Vård och omsorgsprogrammet

Ibrahim Alhakim, bitr. rektor Vård och omsorgsprogrammet

Gunilla Wallmark, rektor Umevux

Ulrika Stenlund, bitr. rektor Umevux, Vård och omsorgsutbildningen

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag2024-05-22

Yrkande

Socialdemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Inga motyrkanden finns.

Ändringsyrkande

Centerpartiet för att revidera beslutsformuleringen i syfte att tydliggöra att förslag om avslag endast avser motionens tredje att-sats samt att nämnden i övrigt väljer att inte yttra sig över de övriga att-satserna.

Socialdemokraterna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet för bifall till Centerpartiets ändringsyrkande.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag till beslut inklusive Centerpartiets ändringsyrkande och finner att nämnden beslutar att bifalla förslag till yttrande tillsammans med förslagna revideringar av beslutformuleringen.

Protokollsanteckning

Maja Westling Palmberg (C) och Anders Norqvist (L): Vi håller med om andemeningen i Kristdemokraternas motion, det behövs insatser för att öka attraktiviteten för vårddyrket. Problemet är att det behövs fler medarbetare inom otroligt många yrken, så det finns säkerligen många gymnasieprogram som branschen önskar att elever i grundskolan får mer kunskap om. Det skulle inte vara möjligt att likvärdigt genomföra den tredje att-satsen i motionen utan att kraftigt göra intrång på elevernas undervisningstid. Vi ställer oss därför bakom tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se, märk ämnesrad: KS-2023/00919

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2024-05-23

§ 44

Diarienum: SK-2023/00579

Yttrande över motion 20/2023 (KD) - Äldreomsorgen behöver fler medarbetare

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att, utifrån nedanstående yttrande, föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen *Äldreomsorgen behöver fler medarbetare*.

För- och grundskolenämnden har endast tagit ställning till den del av motionen som avser nämndens ansvarsområde.

Ärendebeskrivning

En motion har inkommit från Veronica Kerr, Kristdemokraterna att kommunfullmäktige ska uppdra till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillsammans med för- och grundskolenämnden att genomföra informationsinsatser om vård- och omsorgsprogrammens utbildning till elever i grundskolans årskurs sex.

Kerr lyfter i motionen fram den stora utmaning äldreomsorgen har att kunna rekrytera personal därför intresset för att gå vårdutbildningar och arbeta inom äldreomsorgen behöver väckas tidigare. Två exempel på satsningar i andra kommuner som lyfts fram i motionen är *Ung omsorg* och *Hälsoagenterna*. Hälsoagenterna är ett projekt inom Vård- och omsorgscollege i region Skåne och genomför information om vårddyrket till sjätteklassare i regionen.

Yttrande

För- och grundskolenämnden yttrar sig över det förslag i motionen berör nämndens ansvarsområde:

- *att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och för- och grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra informationsinsatser till elever i årskurs sex om vård och omsorgsprogrammet samt dess möjligheter*

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-23

Det finns idag ett stort intresse från olika branscher att få använda skolans arena för att informera och uppmuntra elever att söka utbildningar som leder fram till arbete inom de områden som respektive bransch företräder. Arbetsförmedlingen tar varje år fram prognoser rörande den svenska arbetsmarknaden varje år. Den senaste prognosen visar på stort behov av framtida arbetskraft inom många olika yrkesområden.

Grundskolans uppgift att utveckla elevers kunskaper i enlighet med grundskolans läroplan och kursplaner. Skolan har också ett ansvar att utveckla elevers omvärldskunskaper så att elever kan göra välgrundade val av framtida utbildningar och yrkesval utifrån egna intressen och vägval. Dessa mål ska dock inkluderas i den vanliga undervisningen i de ämnen och den undervisningstid som är fastslagen i den nationella timplanen för grundskolan.

I Umeå kommun finns en gemensam utarbetad modell med syfte att utveckla elevers karriärlärande och stärka deras kompetens att göra väl underbyggda och medvetna val i det livslånga lärandet. Modern arbetslivsorientering (MOA) är en modell som har utvecklats och förankrats i grundskolan och inkluderar samarbeten skola–arbetsliv där grundskoleelever i en strukturerad planering för hela grundskolan möter yrkesföreträdare, besöker arbetsplatser och deltar i olika processer i samarbete med företag. MOA sker i undervisningen och i planerade aktiviteter på låg-, mellan- och högstadiet. De olika aktiviteterna ska bidra till att öka motivationen för vidare studier och framtida yrkesval. Studie- och yrkesvägledare har ett gemensamt arbetssätt för att skapa en likvärdighet i vägledningen för elever på samtliga kommunala grundskolor. Arbetet sker utifrån ett gemensamt årshjul med aktiviteter som syftar till att eleverna både ska få information samt vidgade perspektiv om sina möjligheter inför framtiden. I den plan för arbetslivsorientering som genomförs i grundskolan genomförs information om vårstyrken med tillsammans med information om de gymnasieprogram som leder fram till dessa yrkesval.

Om ytterligare tid för information inom ett yrkesområde skulle genomföras i exempelvis årskurs 6, som föreslås i motionen, så är det rimligt att andra branscher också ges tillträde till skolorna att informera och locka elever till utbildning och framtid.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-23

Utifrån de skäl som beskrivits i yttrandet finns det inte utrymme inom den nationella timplanen samt kursplanernas innehåll att, utöver de aktiviteter som finns i nuvarande Moa-plan, ytterligare tillföra arbetslivsinformation i årskurs 6 enligt det förslag som beskrivs i motionen.

Beslutsunderlag

Bilaga: Motion - Äldreomsorgen behöver fler medarbetare

Beredningsansvarig

Gunnar Olofsson, utbildningsstrateg

Yrkanden

Centerpartiet för att föreslå kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag mot Centerpartiets yrkande och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se, märk ämnesrad: KS-2023/00919

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2024-05-23

§ 59

Diarienum: ÄN-2023/00194

Motion 20/2023 - Äldreomsorgen behöver fler medarbetare - Yttrande till äldregruppen

Beslut

Äldregruppen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen i enlighet med yttrandet

Reservationer

Åsa Bäckström reserverar sig till förmån för eget yrkande enligt följande:

”Vänsterpartiet reserverar sig till förmån för eget yrkande. Att engagera en större del unga i vår gemensamma välfärd är något eftersträvt och de sociala insatser som dessa unga kan utföra i äldreomsorgen skulle kunna förbättra livskvaliteten för många äldre. Detta är dock en kommunal angelägenhet och Umeå kommun bör därför starta en liknande verksamhet i egen regi. Detta skulle innebära lägre kostnader och en ökad rådighet över den framtida kompetensförsörjningen.”

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna (KD) föreslår att Umeå kommun genomför en pilotverksamhet med verksamheten Ung Omsorg. KD skriver att fördelarna är många och ger unga människor ett första extrajobb, vårdintresset hos unga ökar och det ger äldre som bor på vård- och omsorgsboenden fler aktiviteter och lite guldkant på tillvaron.

Beslutsunderlag

Yttrande 2024-04-11

Motion 20/2023

Beredningsansvariga

Rebecca Andersson HR-chef

Carina Lindberg Utredare HR-enheten

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2024-05-23

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Äldrenämndens beslutsordning

Yrkanden

Åsa Bäckström (V) yrkar avslag till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Veronica Kerr (KD), Carin Nilsson (S), Annelie Hägglund (MP), Lotta Holmberg (M), Åke Gustafsson (C) och Badro Laajab (L) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut mot avslag och finner att det bifalles.

MOTION 2023-12-01

Äldreomsorgen behöver fler medarbetare

Sveriges befolkning förväntas passera 11 miljoner invånare år 2028 och andelen äldre-äldre (80 +) förväntas öka med 50%, 255 000 personer fler jämfört med år 2018. (Källa SCB) För Umeås del innebär prognosen att vi behöver rekrytera 2 400 personer till äldreomsorgen 2028. Siffran är räknad på befolkningsökning och pensionsavgångar samt att ungefär 700 personer kommer att välja att sluta inom vård och omsorg och börjar arbeta med något annat. Av samtliga utmaningar som äldreomsorgen står inför så måste personalrekryteringen anses vara den absolut största.

Idag saknar mer än hälften av de som arbetar inom äldreomsorgen en adekvat vårdutbildning vilket placerar **Umeå kommun på sjunde plats från botten** när det kommer till utbildningsnivå. Utbildningsnivån ligger på 46%, men under sommaren kan den t o m vara lägre än så vilket gör att arbetsbelastningen ökar för den vårdutbildade personalen. En låg utbildningsnivå kompromissar bort patientsäkerheten och leder till en sämre arbetsmiljö vilket i slutändan betyder att än färre söker sig till vårddyrket.

Äldreomsorgslyftet som pågår nu är bra, men målet måste trots allt vara att fler väljer vård och omsorgsprogrammet redan på gymnasiet. Umeå var tidigt ute med att erbjuda gymnasieungdomar feriejobb med förhoppningen att fler unga skulle kunna tänka sig att arbeta inom äldreomsorgen. Problemet är att erbjudandet vänder sig till dem som redan påbörjat en gymnasieutbildning varav de flesta inte valt vård och omsorgsprogrammet. Därför måste vi börja betydligt tidigare med att skapa intresse för vårddyrket.

Ett exempel där detta har lyckats är företaget Ung Omsorg som startade 2007. Idag är ca 2000 ungdomar knutna till verksamheten. Det är unga människor som åker ut till äldreboenden på helger och skollov och som skapar aktiviteter för de äldre. De ersätter inte ordinarie personal utan är extra resurser anställda av företaget. Rekryteringen sker genom anställningsintervjuer och innan ungdomarna går ut i verksamheten har de genomgått både fysisk och digital utbildning där de måste bli godkända på ett slutttest. Verksamheten är populär, den ger mer guldkant och omsorg samtidigt som det är ett meningsfullt extraarbete. Det bästa av allt är att dessa jobb skapat ett större intresse för att arbeta inom omsorgen och fler har valt vård och omsorgsprogrammet på gymnasiet.

I en enkätundersökning bland tidigare anställda i Ung Omsorg (2018) blev resultatet att **” 76 procent av anställda i tidigare kommunprojekt uppger att de fått en mer positiv inställning till äldreomsorgen genom arbetet hos Ung Omsorg.” ”32 procent av tidigare anställda uppger att de arbetar eller studerar inom vård och omsorg eller planerar att göra det inom kort.”**

Konceptet som företaget har är att de vill göra äldreomsorgen mer mänsklig och attraktiv som ett framtida karriärval. Idag har närmare 200 äldreboenden i Sverige avtal med Ung omsorg och vi kristdemokrater menar att det är dags även för Umeå att tänka nytt för att öka intresset för vårddyrket hos yngre personer. Vi ska hålla fast i intresset för äldreomsorgen och här lyfta fram alla de positiva delarna med att arbeta i ett av världens viktigaste yrken. Alla kan inte och ska inte bli undersköterska, men vi behöver personal som vill arbeta med det viktigaste som finns; med

människor! Allt fler kommuner har insett detta och nyligen beslutade Norsjö kommun att påbörja ett samarbete med Ung Omsorg.

Vårt förslag är att Umeå kommun testat en pilotverksamhet på förslagsvis tre äldreboenden under ett år för att därefter utvärdera om försöket kan utökas till fler boenden. Vi ser det inte som en kostnad, men däremot som en framtida investering med tanke på de kommande årens stora personalbehov. Fördelarna är många; det ger unga människor ett första extrajobb; vårdintresset hos unga ökar och det ger äldre på vård och omsorgsboenden fler aktiviteter och guldkant. Att säkerställa att Umeå kommun klarar av att rekrytera personal till vård och omsorg är inte en fråga bara för Äldrenämnden utan ansvaret och intresset för att klara detta bör ligga hos kommunfullmäktige.

Det är viktigt att tidigt skapa ett större intresse för vårddyrket och i region Skåne startade nyligen projektet "HälsoAgenterna". Projektets syfte är att förändra normen och inställningen till vem som jobbar inom vård och omsorg samt att öka attraktionen till utbildning och arbete inom branschen. I projektet ingår riktade utbildningsinsatser där vård och omsorgs college besöker och informerar elever i sjätte klass för att informera om vårddyrket. Det handlar om att skapa intresse tidigt för att fler unga ska välja vård och omsorg när det är dags att välja till gymnasiet tre år senare. Det är ett gott exempel där Umeå kommun bör ta efter.

Med anledning av ovanstående yrkar Kristdemokraterna att kommunfullmäktige beslutar

- Att kommunfullmäktige beslutar att genomföra en pilotverksamhet i samarbete med Ung Omsorg förslagsvis på tre äldreboenden.
- Att pilotverksamheten utvärderas efter ett år och därefter om resultaten är goda ska det vidareutvecklas och genomföras på fler boenden.
- Att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och För och grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra informationsinsatser till elever i årskurs sex om vård och omsorgsprogrammet samt dess möjligheter.

Veronica Kerr
Kristdemokraterna

Kommunfullmäktige

Motion 20/2023 - Äldreomsorgen behöver fler medarbetare

I tidigare yttrande på denna motion från KD kring fler medarbetare ställde sig verksamheten tveksam till detta, främst utifrån att det pågick en pandemi samt andra prioriterade insatser. I denna motion yrkar KD på följande;

- Att kommunfullmäktige beslutar att genomföra en pilotverksamhet i samarbete med Ung Omsorg förslagsvis på tre äldreboenden.
- Att pilotverksamheten utvärderas efter ett år och därefter om resultaten är goda ska det vidareutvecklas och genomföras på fler boenden.
- Att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och För och grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra informationsinsatser till elever i årskurs sex om vård och omsorgsprogrammet samt dess möjligheter

Detta yttrande gäller de två första att-satserna. För- och grundskolenämnden samt Gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden svarar på motionens tredje att-sats.

Äldreomsorgsförvaltningen är i grunden positiv till Ung Omsorgs koncept och delar uppfattningen att det behövs flera olika grepp att locka nya medarbetare till äldreomsorgens verksamheter. I dagsläget bedöms det möjligt och intressant att göra en pilotstudie i samarbete med företaget Ung Omsorg.

Kompetensförsörjningen i äldreomsorgen är en viktig fråga och olika satsningar görs för att möta den utmaningen. Bland annat fortsätter den statliga satsningen Äldreomsorgslyftet som har till syfte att öka andelen utbildade i äldreomsorgen. Verksamheten arbetar även med olika andra samarbeten där syftet är att utveckla nya arbetsformer och koncept för att ta tillvara befintlig kompetens. En sådan här satsning kan vara ett komplement som i huvudsak har effekt på

kompetensförsörjning i det längre perspektivet och det är därför intressant men kanske svårare att utläsa i en utvärdering på kort sikt.

Ett pilotförsök med att införa Ung Omsorg på 3 äldreboenden skulle vara intressant av främst två anledningar. Pilotförsöket skulle ge möjlighet att utvärdera hur konceptet upplevs i vår verksamhet men det skulle också vara intressant att se om det påverkar äldres upplevelse av ensamhet.

Kontakt är tagen med företaget Ung Omsorg och de har lämnat en offert. Ett inledande arbete där konceptet prövas under 1 år på 3 äldreboenden skulle kosta äldreomsorgen 500 000 kr. Dessa pengar saknas i budget därför är insatsen möjlig endast om det tillskjuts medel, alternativt att det av förvaltningen söka statsbidrag för ändamålet beviljas. Besked väntas i april/maj.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Carina Lindberg
HR Äldreomsorgen

Tjänsteskrivelse

2024-09-27

Kommunfullmäktiges
jämförhetsutskott

Diarienum: KS-2024/00571

Taxor och avgifter äldrenämnden 2025

Förslag till beslut

Jämförhetsutskottet beslutar att lämna yttrande enligt nedan

Ärendebeskrivning

Kommunen har rätt att ta ut avgifter för hemtjänst, dagverksamhet samt hemsjukvård. Avgifterna fastställs med stöd av socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt kommunallagen (självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen). Den enskildes avgifter får för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i hälso- och sjukvårdslagen, per månad uppgå till högkostnadsskydd/maxtaxa som utgörs till högst en tolfedel av 0,5392 aktuellt prisbasbelopp. Avgift för kost/måltider ingår inte i högkostnadsskyddet.

Under 2023 har äldrenämnden genomfört en översyn av avgifter, där lagstiftning, jämförelser med andra kommuner och påverkan på aktuella nämnder och verksamheter samt Umeå kommuns invånare, har varit i fokus. Avgiften beräknas individuellt grundat på inkomst samt eventuella bidrag. Det är frivilligt att lämna uppgifter om sin inkomst. Om den enskilde inte vill lämna uppgifter så görs ingen beräkning och denne betalar maxtaxa. För makar ska den enskildes inkomst anses vara hälften av makarnas sammanlagda inkomster. För 2024 är maxtaxan 2 574,70 kr/månad, vilket är den maximalt högsta avgift den enskilde betalar, om avgiftsutrymme finns.

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige (2024-05-23) att avgifter för hemtjänsten förändras och verkställs från 1 januari 2025 samt att avgifter för hemsjukvård inklusive hjälpmedel enligt HSL utreds och beslutas hösten 2024. Avgifter för övriga insatser fortlöper enligt tidigare beslut. Ärendet togs upp på kommunfullmäktiges sammanträde 2024-08-26 och ett beslut togs om återremiss.

Jämförhetsutskottets yttrande

Jämförhetsutskottets uppdrag är att säkerställa att ärenden som går till kommunfullmäktige har en jämförhetsanalys. Jämförhetsutskottet yttrar sig därav utifrån potentiella konsekvenser som förslaget kan få

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00571

utifrån ett jämställdhetsperspektiv och utifrån det av kommunfullmäktige beslutade inriktningsmålet om att Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

I rapporten *Vad kostar det att bo i Umeå?* (Umeå kommun, 2024) har Umeåbor tillfrågats om upplevelsen av sin ekonomiska situation. Pensionärer (65 +) är den grupp som i högst utsträckning uppger att de upplever sin ekonomiska situation som god eller mycket god. Samtidigt visar rapporten att andelen kvinnliga ensamboende pensionärer som upplever sin ekonomi som dålig är 13% medan motsvarande andel för män enbart är 7%. Den nationella statistiken från SCB för hushåll med låg inkomststandard visar motsvarande könsskillnader mellan ensamboende äldre.

Rapporten *Hur trivs äldre i flerbostadshus i Umeå kommun* (2018) visar att av de som bor ensamma i hushållet upplever drygt var fjärde sig isolerade ibland eller ofta. Det är tre gånger så vanligt i jämförelse med om man bor tillsammans med någon. I Umeå är för närvarande 26% av män över 65 år ensamboende och 45% av kvinnor. Samma rapport visar även att bostadsrätter är mer tillgängliga än hyresrätter. Samma rapport innehåller frågor om rädsla för överfall utomhus och rädsla för fallolyckor och vad gäller båda dessa svarar kvinnor i högre grad än män att de ibland eller ofta avstår från att gå ut på grund av detta.

Utredning äldre har arbetat aktivt med jämställdhetsfrågor under ett antal år med syfte att klargöra och motverka eventuella osakligheter baserade på föreställningar om kön kring tilldelning av hemtjänststimmar samt särskilt boende. Att det arbetet fortsätter är av stor vikt. Kvinnor och mäns uppvisande av behov kan omges av normer kring till exempel vad en person förväntas kunna, hur obetalt hem – och omsorgsarbete har fördelats tidigare i livet samt att förväntningar och upplevelser från anhöriga kan spela in. En potentiell risk är att kvinnor i högre utsträckning än män förväntas klara av hushållssysslor under en längre tid i livet. Det är av vikt att kvinnors och mäns behov inte värderas på olika sätt och att stöd ges till handläggare för att fortsätta arbeta aktivt med jämställdhet.

Jämställdhetsutskottet vill i relation till beslutet om avgifter för hemtjänst och hemsjukvård göra medskicket att utvärdera en eventuell förändring av insatser vid en justering av avgifterna och vidare analysera eventuella förändringar utifrån ett könsperspektiv där olika gruppers livsvillkor och förutsättningar tas i beaktande. Detta kan med fördel göras tillsammans med jämställdhetsutskottet. En sådan analys skulle kunna väga in könsskillnader i livsvillkor för äldre kvinnor och män vad gäller exempelvis

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00571

de insatser som beviljas, inkomstnivåer och upplevelser av trygghet. Äldrenämnden skriver i sitt underlag att den person som söker hemtjänst ska bli informerad om på ett enkelt och begripligt sätt hur man kan gå tillväga för att begära individuell kostnadsprövning. Detta för att säkerställa att den sökande inte får betala för hög avgift. Informationen ska vara lättillgänglig och finnas på kommunens hemsida. Det ska vara möjligt att lätt ställa frågor för den som behöver hjälp med ansökan. Jämställdhetsutskottet vill göra medskicket att även detta bör följas och utvärderas för att notera eventuella skillnader i vilka personer som begär eller inte begär individuell kostnadsprövning och att detta kan vara en del av en utvärdering av de justerade taxorna för hemtjänst.

Beslutsunderlag

Beslutsunderlag avgifter 2025

Protokollsutdrag äldrenämnden

Protokollsutdrag kommunfullmäktige

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Beslutet ska skickas till

Äldrenämnden

Förnamn, Efternamn

Befattning

Annika Dalén

Utvecklingsstrateg

jämställdhet

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2024-08-26

§ 129

Diarienum: KS-2024/00571

Taxor och avgifter äldrenämnden 2025

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att återremittera ärendet till äldrenämnden (genom minoritetsåterremiss) för komplettering med:

- Yttrande från samråd med Umeå kommuns pensionärsråd (UPR) gällande den föreslagna revideringen av hemtjänstavgifterna.
- Genomförd risk- och konsekvensanalys för föreslagna revidering av hemtjänstavgifterna, med beaktande av potentiella tröskeeffekters långsiktiga inverkan på äldres hälsa och vårdbehov.
- Förslag för ett införande av timtaxa i stället för befintlig nivåtaxa.

Ärendebeskrivning

Äldrenämnden har skickat över förslag på taxeändringar.

Äldrenämnden 2024-05-23 föreslår kommunfullmäktige bland annat att avgifter för hemtjänst enligt SoL förändras enligt beslutsunderlag och att föreslagna höjning för nivå ett och två genomförs i två etapper, första höjningen sker 1 januari 2025 och andra höjningen sker 1 januari 2026.

Individ- och familjenämnden 2024-05-22 föreslår kommunfullmäktige bland annat att besluta att avgifter för hemtjänst enligt SoL förändras enligt beslutsunderlag och verkställs från 1 januari 2025.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott återremitterar dessa två ärenden till respektive nämnd för att synkronisera införandet.

Individ- och familjenämnden har 2024-06-19 kompletterat sitt beslut från 2024-05-22 med att föreslå att avgifter för hemtjänst enligt SoL förändras

enligt beslutsunderlag och verkställs i två steg för nivå 1 och 2, från 1 januari 2025 och vidare slutlig avgiftshöjning verkställs 1 januari 2026.

Beslutsunderlag

ÄN protokoll 2024-05-23

Beslutsunderlag avgifter, reviderad 2025-05-23

IFN protokoll 2024-05-22

IFN protokoll 2024-06-19

Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att återremittera ärendet till äldrenämnden för att harmonisera införandet av taxan med individ- och familjenämnden så att likabehandling gäller avseende hemtjänsttaxan.

Förslag till beslut (kommunstyrelsen 2024-08-13)

Kommunfullmäktige beslutar

att avgifter för hemtjänst enligt SoL förändras enligt reviderat beslutsunderlag 2024-05-23 och att föreslagen höjning för nivå ett och två genomförs i två etapper, första höjningen sker 1 januari 2025 och andra höjningen sker 1 januari 2026

att avgifter för hemsjukvård inklusive hjälpmedel enligt HSL utreds och beslutas hösten 2024

att avgifter för övriga insatser fortlöper enligt tidigare beslut.

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (återremiss).

Anders Ågren (M) och **Bore Sköld (V)** – Ärendet ska avgöras idag och att avslå äldrenämndens förslag till förändringar av taxor och avgifter för 2025.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (återremiss) *mot* att ärendet ska avgöras idag. Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Därefter konstaterar ordföranden att det bara finns ett avslagsyrkande och att näringslivs- och arbetsutskottet beslutar att avslå äldrenämndens förslag till förändringar av taxor och avgifter för 2025.

Protokollsanteckning

Hans Lindberg (S), Janet Ågren (S) och Tomas Wennström (S) deltar inte i beslutet då vi förordar tjänsteskrivelsens förslag att ärendet ska återremitteras till äldrenämnden för att harmonisera införandet av taxan med individ- och familjenämnden så att likabehandling gäller avseende hemtjänsttaxan.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Veronica Kerr (KD) och Nils Seye Larsen (MP) – Bifall till äldrenämndens förslag om ändring av taxor.

Anders Ågren (M) och Bore Sköld (V) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslag till förslaget om ändring av taxor).

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till äldrenämndens förslag om ändring av taxor. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla ändring av taxor.

Reservation

Anders Ågren (M) och Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Särskilt uttalande

Lars Forsgren (SD) – Deltar inte i beslutet (återkommer i kommunfullmäktige)

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2024-08-26

Följande yttrar sig: Carin Nilsson, Åsa Bäckström, Mattias Larsson, Andreas Lundgren, Veronica Kerr, Patrik Brännberg, Lotta Holmberg, Anders Norqvist, Lars Forsgren och Ellen Ström.

Yrkanden

Carin Nilsson (S), Mattias Larsson (C), Andreas Lundgren (S), Veronica Kerr (KD), Anders Norqvist (L) och Nils Seye Larsen (MP) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Åsa Bäckström (V), Patrik Brännberg (AP), Lars Forsgren (SD), Lotta Holmberg (M) och Maria Lindvall (-) (L) – Återremiss för komplettering med:

- Yttrande från samråd med Umeå kommuns pensionärsråd (UPR) gällande den föreslagna revideringen av hemtjänstavgifterna.
- Genomförd risk- och konsekvensanalys för föreslagen revidering av hemtjänstavgifterna, med beaktande av potentiella tröskeleffekters långsiktiga inverkan på äldres hälsa och vårdbehov.
- Förslag för ett införande av timtaxa i stället för befintlig nivåtaxa.

Lotta Holmberg (M) och Maria Lindvall (-) (L) – Om återremissen faller avslag.

Propositionsordning som godkänns

Ärendet ska avgöras idag *mot* att ärendet ska återremitteras.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska återremitteras (minoritetsåterremiss).

Beslutet ska skickas till

ÄN

IFN

§ 57

Diarienumr.: ÄN-2024/00008

Taxor och avgifter äldrenämnden 2025**Beslut**

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att:

- Avgifter för hemtjänst enligt SoL förändras enligt beslutsunderlag och att föreslagen höjning för nivå ett och två genomförs i två etapper, första höjningen sker 1 januari 2025 och andra höjningen sker 1 januari 2026.
- Avgifter för hemsjukvård inklusive hjälpmedel enligt HSL utreds och beslutas hösten 2024.
- Avgifter för övriga insatser fortlöper enligt tidigare beslut

Äldrenämnden beslutar även:

- Att tydlig information tas fram som förklarar bakgrunden till varför det finns ett behov av avgiftsöversyn samt en förklarande text om äldreomsorgens kommande kompetensbrist vilket gör det nödvändigt att reformera hemtjänsten. Dvs att serviceinsatser kan utföras av externa företag som erbjuder hushållsnära tjänster med RUT avdrag samt att fler insatser som besök av arbetsterapeut eller tack vare digitalisering kan begränsa behovet av insatser. Denna information ska finnas i underlaget till beslut i Kommunstyrelsen.
- Att den person som söker hemtjänst ska bli informerad om på ett enkelt och begripligt sätt hur man kan gå tillväga för att begära individuell kostnadsprövning. Detta för att säkerställa att den sökande inte får betala för hög avgift. Informationen ska vara lättillgänglig och finnas på kommunens hemsida. Det ska vara möjligt att lätt ställa frågor för den som behöver hjälp med ansökan.

Reservationer

Åsa Bäckström (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande enligt följande:

”Vänsterpartiet reserverar sig till förmån för eget yrkande. Att behöva hjälp i sin vardag är ingen lyx utan en nödvändighet när hälsan och kroppen sviktar. Ökade kostnader i samhället har dessutom lett till att många äldre har allt mindre pengar kvar efter att det nödvändigaste är betalt. En tredubbling, eller fyrdubbling, av hemtjänstavgifterna skulle beröva många möjligheten till en guldkant i tillvaron. Att höja avgifterna för livsnödvändig hjälp och stöd när kommunkassan tryter är fullständigt samvetslöst, och riskerar att tvinga många pensionärer till fattigdom.”

Lotta Holmberg (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande enligt följande:

”Härmed reserverar jag mig mot punkt 3 i Veronicas Kerrs (KD) förslag:

Att information ska vara tydlig och lätt förståeligt, lätt att finna är självklarheter. Punkt 3 om avgiftshöjning vill jag reservera mig mot, även om det ska ske stegvis.”

Ärendebeskrivning

Kommunen har rätt att ta ut avgifter för hemtjänst, dagverksamhet samt hemsjukvård.

Avgifterna fastställs med stöd av socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt kommunallagen (självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen).

Den enskildes avgifter får för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i hälso- och sjukvårdslagen, per månad uppgå till högkostnadsskydd/maxtaxa som utgörs till högst en tolfedel av 0,5392 aktuellt prisbasbelopp.

Avgift för kost/måltider ingår inte i högkostnadsskyddet.

Under 2023 har en översyn av avgifter genomförts, där lagstiftning, jämförelser med andra kommuner och påverkan på aktuella nämnder och verksamheter samt Umeå kommuns invånare, har varit i fokus.

Beslutsunderlag

Beslutsunderlag avgifter 2025

Presentation - Avgiftsöversyn

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2024-05-23

Beredningsansvariga

Carina Nylander/Ekonomichef Äldreomsorgsförvaltningen

Simon Blomberg/Ekonomichef Stöd- och omsorgsförvaltningen

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Äldrenämnden

Individ och familjenämnden

Äldreomsorgsdirektör

Socialdirektör

Äldrenämndens beslutsgång

Yrkanden

Åsa Bäckström (V) yrkar avslag på tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Lotta Holmberg (M) yrkar avslag på tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Veronica Kerr (KD) yrkar enligt följande:

1. Att tydlig information tas fram som förklarar bakgrunden till varför det finns ett behov av avgiftsöversyn samt en förklarande text om äldreomsorgens kommande kompetensbrist vilket gör det nödvändigt att reformera hemtjänsten. Dvs att serviceinsatser kan utföras av externa företag som erbjuder hushållsnära tjänster med RUT avdrag samt att fler insatser som besök av arbetsterapeut eller tack vare digitalisering kan begränsa behovet av insatser. Denna information ska finnas i underlaget till beslut i Kommunstyrelsen.
2. Att den person som söker hemtjänst ska bli informerad om på ett enkelt och begripligt sätt hur man kan gå tillväga för att begära individuell kostnadsprövning. Detta för att säkerställa att den sökande inte får betala för hög avgift. Informationen ska vara lättillgänglig och finnas på kommunens hemsida. Det ska vara möjligt att lätt ställa frågor för den som behöver hjälp med ansökan.

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2024-05-23

---

3. Att föreslagen höjning för nivå ett och två genomförs i två etapper, dvs fullt genomförd 1 januari 2026

Ajournering begärs och verkställs kl. 10:52.

Mötet återupptas kl. 11:04.

Carin Nilsson (S), Annelie Hägglund (MP), Åke Gustafsson (C) och Badro Laajab (L) yrkar bifall till Kerrs (KD) yrkande att sats 1–3.

Lotta Holmberg (M) yrkar bifall till Kerrs (KD) yrkande att-sats 1–2 och avslag till att-sats 3.

Åsa Bäckström (V) yrkar avslag till Kerrs (KD) yrkande att-sats 1–3.

Propositionsordning

Ordförande ställer bifall till Veronica Kerrs (KD) yrkande att-sats 1–3 mot avslag och finner att respektive att-sats bifalles.

Ordförande finner att nämnden i övrigt bifaller tjänsteskrivelsens förslag till beslut med tillägg av Kerrs (KD) hela yrkande.

Umeå kommun 2024-04-09, rev. 2024-05-23

Äldrenämnden

Individ- och familjenämnden

Kommunfullmäktige

Avgifter hemtjänst, dagverksamhet samt hemsjukvård

Bakgrund

Kommunen har rätt att ta ut avgifter för hemtjänst, dagverksamhet samt hemsjukvård.

Avgifterna fastställs med stöd av socialtjänstlagen (SoL), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt kommunallagen (självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen).

Den enskildes avgifter får, för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med vårdavgifter som avses i hälso- och sjukvårdslagen, per månad uppgå till högst en tolftedel av 0,5392 aktuellt prisbasbelopp (maxtaxa).

Avgift för kost/måltider ingår inte i maxtaxan, utan ska rymmas i förbehållsbeloppet.

Under 2023 har en översyn av avgifter genomförts, gemensamt, inom äldreomsorgsförvaltningen och stöd- och omsorgsförvaltningen. I översynen har lagstiftningen varit en central del men även hur avgifter tas ut i andra kommuner och hur olika avgifter påverkar Umeå kommun och dess invånare. Avgifterna står för en liten del av finansieringen av äldreomsorgens kostnader. Finansiering från avgifter för hemtjänstens kostnader utgörs av 6%.

Västerbotten har den lägsta arbetslösheten i Sverige med 3,7 %. Umeå som kommun ligger på samma siffra som Västerbotten i stort. Dessutom så är den förväntade tillkommande arbetskraften i Västerbotten väldigt låg och täcker inte i närheten av dom behov som länet i stort har och därmed inte heller Umeå kommuns kommande rekryteringsbehov. För att hantera kompetensförsörjningsutmaningarna pågår en mängd olika arbeten som hålls samman i förvaltningens scenarioarbete där vi utgår från förvaltningens strategier:

- Samarbeta
- Förebygga
- Kompetensförsörja
- Digitalisera

Samtliga strategier är en del i att kunna möta kompetensförsörjningsutmaningarna men detta till trots kommer vi stå inför stora prövningar.

Den omvårdnadskompetens som finns tillgänglig inom hemtjänstutförarna, behöver i huvudsak användas till omvårdnadsinsatser. Serviceinsatser bör i större utsträckning, där det

är nödvändigt, utföras av rätt kompetens från privata marknaden och civilsamhället. Den enskilde har med dagens regelverk möjlighet att göra avdrag, om serviceföretag anlitas för att utföra hushållsnära tjänster.

Ytterligare förändringar som påverkar hemtjänst är införandet av nya och utvecklade serviceinsatser som kommer ur ett förebyggande arbete med arbetsterapeut och fysioterapeut samt införande av digitala tjänster. Det förebyggande arbetet med bedömningar från arbetsterapeut och fysioterapeut om lämpliga hjälpmedel, som ger stöd till den enskilde och dess anhöriga att upprätthålla den egna förmågan, kan medverka till att ett insatsbeslut från hemtjänst i samband med ansökan, kan flyttas fram. Den digitala utvecklingen ger den enskilde möjlighet, att med rätt digitala hjälpmedel och stöd från en digital vårdenhet, klara vardagslivet utan stöd från hemtjänstpersonal.

Avgifter tas ut på olika sätt i landets kommuner; nivå och timkluster alternativt per utförd eller beslutad timme. Umeå har valt att fortsätta med nivåer då det är samstämmigt med biståndsbeslut om insatsschabloner och på grund av att aktuellt verksamhetssystem inte stödjer mätning per timme.

Förbehållsbelopp, minimibelopp och avgiftsberäkning

Regelverket, om avgifter, anger även ett förbehållsbelopp och minimibelopp för beräkning av den enskildes avgiftsutrymme. Förbehållsbeloppet innefattar den faktiska boendekostnaden samt minimibelopp för övriga levnadsomkostnader. Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, radio- och TV-avgift, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel. Även minimibeloppets styrs av prisbasbeloppet.

Enligt 8 kap. 8 § första stycket SoL ska en kommun höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än det som anges i 8 kap. 7 § SoL. Eftersom en person kan ha faktiska kostnader som överstiger minimibeloppet enligt 8 kap. 7 § SoL så kan ett höjt minimibelopp fastställas efter en individuell prövning. Kostnader som kan beaktas är t.ex. fördyrade kostnader för resor, för viss typ av kost eller på grund av funktionshinder. Kommunen bör godta den faktiska merkostnaden om den inte är oskäligt hög. Kommunen får även i vissa fall minska minimibeloppet enligt 8 kap. 8 § andra stycket SoL. Om kostnadsposten som föranleder minskningen ingår i Konsumentverkets beräkningar för hushållsbudget så bör minskningen baseras på deras beräkningar. Det beror på att även den schablonmässiga delen av minimibeloppet i huvudsak grundas på Konsumentverkets beräkningar. Avgiften bestäms sedan utifrån den enskildes avgiftsutrymme och förbehållsbelopp som är en fastställd nivå som garanterar vad den enskilde ska ha kvar. Om beloppet den enskilde har kvar är lägre än förbehållsbeloppet reduceras avgiften.

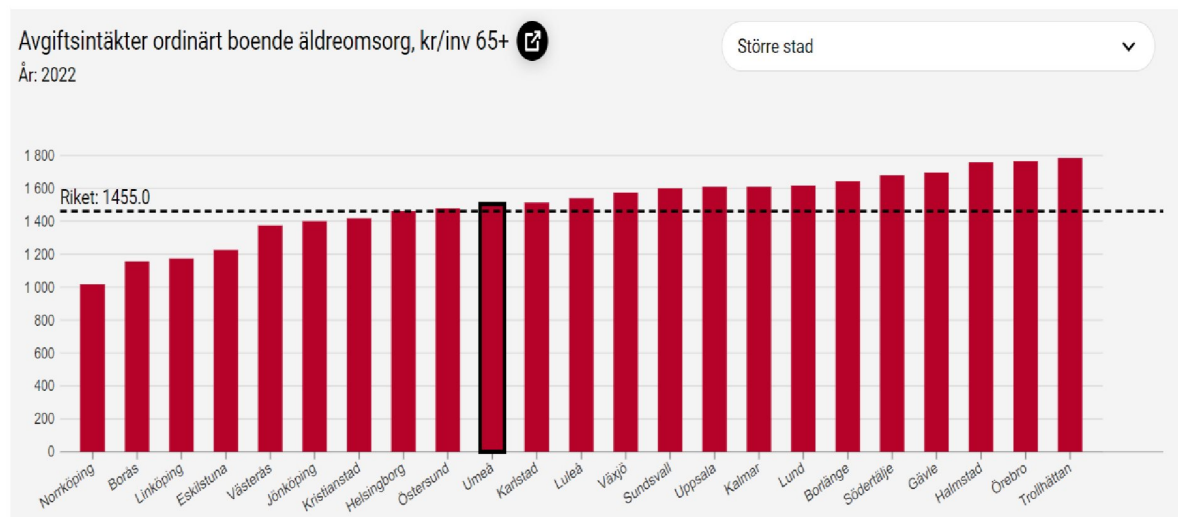
Avgiftsutrymmet (månadsinkomsten), maxtaxan och kommunens avgiftssystem bestämmer den enskildes avgift. Avgiftsutrymmet beräknas utifrån den månadsinkomst den enskilde kan antas få per månad under den närmaste 12-månaders perioden. Avgiften beräknas individuellt grundat på inkomst samt eventuella bidrag. Det är frivilligt att lämna uppgifter om sin inkomst. Om den enskilde inte vill lämna uppgifter så görs ingen beräkning och denne betalar maxtaxa. För makar ska den enskildes inkomst anses vara hälften av makarnas sammanlagda inkomster.

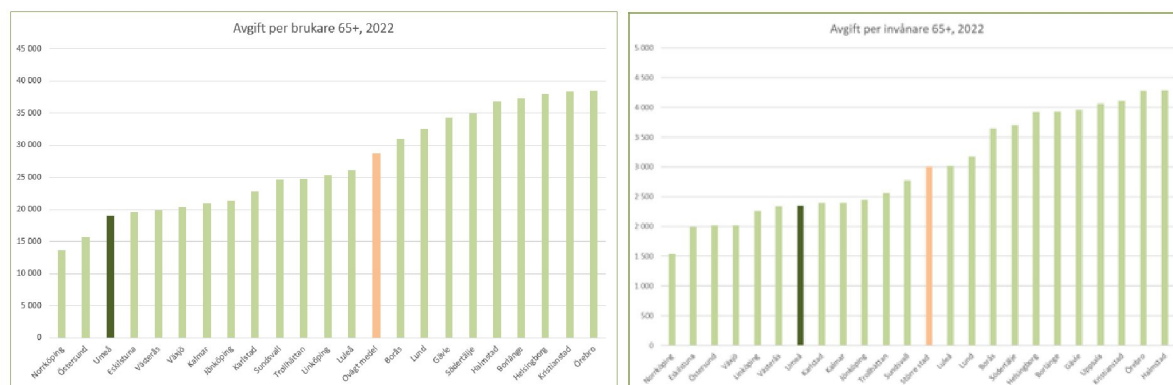
För 2024 är maxtaxan 2 574,70 kr/månad, vilket är den maximalt högsta avgift den enskilde betalar, om avgiftsutrymme finns.

Nuläge

I jämförelser med kommuner i gruppen "Större stad" placerar sig Umeå ungefär mitt i gruppen och strax över snittet för riket, vad gäller avgiftsintäkter totalt i ordinärt boende. (se stapeldiagram nedan från Kolada). Det omfattar alla intäkter genom avgifter såväl omvårdnadsavgifter som serviceavgifter och avgifter för hälso- och sjukvårdsinsatser exkl. hyror och kost.

Vid fördjupade studier av avgift för vård- och omsorg och service per invånare och per brukare 65 år och äldre, i ordinärt boende och särskilt boende tillsammans, exkl. hyror och kost (Diagram nedan), syns att Umeå placerar sig under snittet för gruppen "Större stad".

Om man lägger till direkta avgifter per timme, per månad eller per dygn, för att svara på frågan; - Hur förhåller sig avgifterna i Umeå i jämförelse med flertalet andra kommuner?

Så blir svaret att avgiften för hemtjänst per timme är lägre än för jämförbara kommuner. (se tabellen nedan hämtat från resp. kommuns hemsida).

Avgiftsuttagets utformning skiljer sig åt mellan kommuner. Några har, liksom Umeå, nivåtaxor och andra debiterar den enskilde per utförd eller beviljad timme. I ett stort antal

kommuner i landet nås maxtaxan vid 6 - 7 timmars hemtjänstinsats per månad, vilket innebär en medelavgift på 397 kr per timme, för den enskilde.

Umeå har, nu liksom vid tidigare avgiftsöversyn, ambitionen att anpassa sig till större städers nivå. Aktuella avgiftsnivåer i Umeå ger för 15 timmar/månad en avgift om 34 kr/timme.

Stad	Hemtjänst	Trygghetslarm	Korttids-boende	Hemsjukvård	Dag-verksamhet
Umeå		306 kr/månad	78 kr/dygn	472 kr/månad	Fri
Norrköping	389 kr/timme	334 kr/månad		444 kr/månad	Fri
Jönköping	459 kr/timme	123 kr/månad	78 kr/dygn	408 kr/månad	Fri
Helsingborg	373 kr/timme	264 kr/månad	79 kr/dygn	572 kr/månad	Fri
Örebro	364 kr/timme	254 kr/månad	79 kr/dygn	472 kr/månad	52 kr/dag
Växjö	436 kr/timme	300 kr/månad	86 kr/dygn	436 kr/månad	Fri
Nacka	306 kr/timme	255 kr/månad	80 kr/dygn		120 kr/dag
Uppsala	391 kr/timme	236 kr/månad	79 kr/dygn	400 kr/månad	Fri
Sundsvall	403 kr/timme	288 kr/månad	79 kr/dygn	403 kr/månad	Fri
Gävle	456 kr/timme	287 kr/månad		456 kr/månad	Fri
Östersund	129/361 kr/timme	220 kr/månad	86 kr/dygn	129 kr/timme	Fri
Medel	397 kr/timme	260 kr/månad	80 kr/dygn	451 kr/månad	

Under 2019 genomfördes en avgiftsöversyn som resulterade i nuvarande avgifter och nivåer. Den förväntade uppskattningen vid avgiftsöversynen år 2019 var att cirka 34 % av brukarna över 65 år, skulle komma att betala i nivå 3, förutsatt att betalningsutrymme finns. I tabellen nedan redovisas att det aktuellt är 36% av brukarna som återfinns i gruppen fler än 35 timmar.

	Timmar efter frånvaro exkl. städ (februari 2024)								Total
	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	35-	
Antal brukare	342	254	173	98	108	82	91	632	1780
%av brukare	19%	14%	10%	6%	6%	5%	5%	36%	100%

Tabellen visar även att timmar upp till 15 timmar/månad utförs till ca 43% av brukarna. Det är aktuellt, den lägsta avgiften (nivå 1)

Aktuell avgift

I nedanstående tabell ses kommunens nuvarande (år 2024) hemtjänsttaxa och städavgift. Några exempel på avgift per timme är; vid 4 timmar/månad 129 kr, vid 20 timmar/månad 77 kr.

Avgifter hemtjänst

- Nivå 1: upp till 15 timmar per månad, 515 kronor per månad
- Nivå 2: mellan 15,01 och 35 timmar per månad, 1 545 kronor per månad
- Nivå 3: mer än 35,01 timmar per månad, 2 575 kronor per månad

Avgift för städning

- Städ 1 gång per vecka, 1 312 kronor per månad
- Städ 1 gång per månad, 540 kronor per månad
- Städ var tredje vecka, 798 kronor per månad
- Städ varannan vecka, 1 056 kronor per månad

Ny avgiftsnivå/taxa i två steg, fullt genomförd från 1 januari 2026

Den nya taxan innebär oförändrat tre nivåer för hemtjänst. Timkluster i respektive nivå förändras och avgiften per nivå likaså. I maxtaxan ingår även ledsagning SoL, avgift för telefonservice samt matdistribution.

Steg 1 från 1 januari 2025

Avgifter SOL hemtjänst
Nivå 1: Upp till 5 timmar per månad, 1 000 kronor per månad
Nivå 2: Mellan 5,01 och 15 timmar per månad, 1 700 kronor per månad
Nivå 3: Mer än 15,01 timmar per månad, Maxtaxa (År 2024 = 2 575 kronor per månad)

Steg 1 från 1 januari 2026

Avgifter SOL hemtjänst
Nivå 1: Upp till 5 timmar per månad, 1 500 kronor per månad
Nivå 2: Mellan 5,01 och 15 timmar per månad, 2 000 kronor per månad
Nivå 3: Mer än 15,01 timmar per månad, Maxtaxa (År 2024 = 2 575 kronor per månad)

Städ insatser har, som tidigare, en egen avgift och den föreslås höjas med 25%. Avgiften ingår i maxtaxan

Avgifter städning
Städning en gång per månad, 675 kronor per månad
Städning var tredje vecka, 998 kronor per månad
Städning varannan vecka, 1 320 kronor per månad
Städning en gång per vecka, 1 640 kronor per månad

Avgift för trygghetslarm förändrades i den föregående översynen och ligger i nivå med andra kommuner. Detsamma gäller för avgift för kost. Dessa avgifter föreslås inte någon förändring av.

Avgift för hemsjukvård och hjälpmedel ska genomgå en fördjupad utredning. Med anledning av det kommer ett förslag till avgifter för dessa under hösten 2024.

Förväntade effekter

Den enskildes avgift bygger på dennes avgiftsutrymme som i sin tur bygger på inlämnad inkomststoppgift, vilket innebär svårigheter att beräkna intäkter av avgiftshöjningen. En uppskattning av intäktsökningen efter justering av föreslagen hemtjänsttaxa beräknas till cirka 15 mnkr per år för äldrenämnden och utgår från att det är lika många timmar och brukare som under februari 2024. Sannolikt blir intäktsökningen lägre eftersom den enskilde inte har avgiftsutrymme (se bilaga).

Avgiftsförändringen kan komma att resultera i en minskning av personer med få timmar per månad och då behovet av vissa insatser, kan komma att lösas på annat sätt ex genom digitalisering, trygghetsskapande teknik och förbyggande insatser med arbetsterapeut och fysioterapeut.

Förändring kan även komma att förändra behovet av serviceinsatser utförda av äldreomsorgens verksamheter och bidra till att vård- och omsorgspersonalens kompetens används där det behövs vård- och omsorg. Det möter delvis verksamhetens utmaningar med kompetensförsörjning åren framåt.

För att genomföra en prövning av avgiftsutrymme ska en inkomstredovisning inlämnas. Den enskilde ska på ett enkelt och begripligt sätt informeras om hur ansökan ska genomföras i samband med beslut om hemtjänstinsats. Informationen ska vara lätt tillgänglig på kommunens hemsida och det ska finnas möjlighet att ställa frågor och få stöd kring ansökan.

Måltider

Kost och måltidsavgifter förblir enligt tidigare beslut. De ingår inte i maxtaxan men tas hänsyn till i minimibelopp och förbehållsbelopp (se ovan).

Carina Nylander

Ekonomichef Äldreomsorgsförvaltningen

Simon Blomberg

Ekonomichef Stöd- och omsorgsförvaltningen

Bilaga 1: Olika exempel

Så här mycket betalar Berit för sin hemtjänst

Berit är 72 år och ensamstående och har en nettoinkomst på 10 800 kronor per månad. Hon har även ett bostadstillägg på 2 000 kronor. Hennes hyra, exklusive hushållsel, är 4 700 kronor i månaden och hennes minimibelopp, det vill säga hennes beräknade levnadskostnader, är 7 062 kronor. Räknar vi på detta får hon 1 038 kronor över varje månad. Detta är Berits avgiftsutrymme. Berit betalar alltså inte mer än 1 038 kronor i omvårdnadsavgift per månad, oavsett hur mycket hjälp hon får.

Berits avgiftsutrymme – det hon max betalar i avgift

10 800 kr Nettoinkomst
 + 2 000 kr Bostadstillägg
 - 4 700 kr Hyra (exklusive hushållsel)
 - 7 062 kr Minimibelopp
 = 1 038 kr Avgiftsutrymme

Beräkning av avgiftsutrymme – räkneexempel

Erik Eriksson som fyllt 65 år är ensamstående och bor i egen lägenhet med en hyra på 6 300 kronor per månad. Hans nettoinkomst (efter skatt) är 12 000 kronor per månad och han har 3 200 kronor per månad i bostadstillägg.

Erik Erikssons avgiftsutrymme beräknas på följande sätt:

Uträkning inkomster

Nettoinkomst (efter skatt): 12 000 kronor
 Bostadstillägg för pensionärer: 3 200 kronor
Inkomster (avgiftsunderlag): 12 000 + 3 200 = 15 200 kronor

Uträkning förbehållsbelopp

Minimibelopp (ensamstående): 7 062 kronor
 Hyra: 6 300 kronor
Förbehållsbelopp: 7 062 + 6 300 = 13 362 kronor

Uträkning avgiftsutrymme

Inkomster: 15 200 kronor
 Förbehållsbelopp: 13 362 kronor
Avgiftsutrymme: 15 200 – 13 362 = 1 838 kronor

Erik Eriksson ska betala högst 1 838 kronor per månad i hemtjänstavgift.

Exempel på hur utrymmet beräknas för Ester som är ensamstående över 65 år

Inkomster och utgifter per månad	Belopp
Inkomst efter skatt	12 600 kr
Inkomst av kapital	150 kr
Bostadstillägg	1 000 kr
Hyra	- 6 500 kr
Minimibelopp	- 7 062 kr
Esters avgiftsutrymme	= 188 kr

Enligt exemplet i tabellen blir avgiftsutrymmet för Ester 188 kronor. Det betyder att det är den högsta avgift hon kan få betala för sin hemtjänst.

10 timmar hemtjänst per månad kostar i nivå 2 2 000 kronor städ insats varannan vecka kostar 1 320 kronor. Totalt 3 320 kronor. Men hon behöver bara betala 188 kronor.

Men för detta krävs att en inkomstblankett är inlämnad så att en individuell bedömning kan göras, annars blir kostnaden enligt maxtaxan 2 575 kronor per månad.